

- створення інформаційного освітнього середовища, особливо в частині наповнення бази даних, сучасними електронними підручниками та навчально-методичними матеріалами;
- низька соціалізація здобувачів освіти.

Але ці питання поступово вирішуються, адже місія дистанційної освіти-навчання в будь-якому місці, у будь-який час, упродовж життя і головне - із задоволенням!

Кузнєцова А. В.,

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.*

МАНУФАКТУРНЕ ВИРОБНИЦТВО ПОРЦЕЛЯНИ В КОРЦІ У КІНЦІ ХVІІІ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ

Перша мануфактура по виробництву порцеляни на території України з'явилася в Корці на Волині в кінці ХVІІІ – першій третині ХІХ ст. Керамічне виробництво тут було засноване у 1783 р. (хоча існують гіпотези про більш пізнішу дату його появи) а почало виробляти порцеляну у 1890 р. На користь цього року говорять архівні документи. Це перш за все контракт, заключений між засновником виробництва – князем Ю. Чарторийським та Франтішеком Мезером – майбутнім першим директором фабрики, докладна записка волинського губернатора в Мануфактур – колегію про Корецьку фабрику від 12 грудня 1800 р., дані «Инвентаря Корецького княжества и ключа Смолдерівського» (1811).

Почали будувати Корицьку порцеляново-фаянсову мануфактуру тільки після того, як професійні експерти в Мейсені підтвердили придатність білої місцевої глини, для виготовлення фаянсу і були відкриті достатні поклади інших сировинних матеріалів (гіпсу, кварцу, гончарних глин).

Й. Чорторийський заснував Уділове Товариство (компанію) з уділами від 100 до 10 000 злотих. Тож, фабрика порцеляни в Корці була створена та існувала як акціонерне підприємство, типово для промисловості ХVІІІ ст. Її початковий капітал складався з продажу в 1784 – 1787 рр. 22 акцій по 1000 золотих кожна. Виробництво порцеляни в Корці стало вигідним: прибуток складав біля 300 золотих на акцію. В травні 1790 р. Компанія прийняла два рішення: побудувати нову будівлю для виробництва порцеляни та збільшити кількість акцій до 100, оскільки розширення виробництва потребувало значних сум. У 1796 р. на фабриці сталася пожежа, згоріли всі основні служби та склад готової продукції. Але вже 1800 р. мануфактура знову працювала в повну силу.

Щоб налагодити виробництво на високому світовому рівні, Уділове Товариство закликала майстрів із закордону, в основному з Саксонії, де порцелянове виробництво перебувало на високому рівні. На чолі Корецької фабрики стали брати Франсуа і Мішель Мезери, які походили з Угорщини, а працювали на славнозвісній порцеляновій фабриці в Севр у Франції. М. Мезер. Після того як вони пішли із Корця, очолив фабрику теж кераміст із мануфактури

в Севрі, Шарль Мєро. Четвертим директором Корєцької фабрики (з 10 квітня 1807 р.) став хімік Пєсьон. На ній працювало 1000 осіб, з яких 73 майстра, які займалися розписом виробів. Це переважно місцеві жителі. Іноземців на фарбиці було двоє, але після закінчення контракту вони повернулися на попередні місця роботи, залишивши по собі учнів. Кількість живописців на Корєцькій мануфактурі була невелика: в 1800 р. їх нараховувалась 15, в 1803 – 22. У 1790-х роках живописною майстернею керував Казимир Собниський, художник-мініатюрист, учні відомого на той час художника Ф. Смуглевича – Блюмак, Гаєвський, Г. Хомицький. Збереглися прізвища й інших художників: Ян Тарковський, вдова Сухозанітова, Максим Лацимирський, Петро Сухозаніт.

Про сировинну базу Корєцької фабрики матеріалу мало. Але відомо, що в 1800 р. глина та різне каміння добувалось в маєтку князя Чарторийського, а матеріали на фарби і глазур привозилась із-за кордону. За даними 1829 р. каолін привозили з копалень біля Дубровки, а крейду з Ямполья, креміль – із Кременця. Апробація матеріалів, приготування маси та глазури провадилися в лабораторії, яка знаходилась в окремій будівлі. Брати Мєзер поєднували посаду директора з керівництвом лабораторією.

Положення мануфактури, всього акціонерного товариства значно погіршилося після смерті Ю. Чарторийського в 1810 р. Корєцький маєток перейшов до однієї з його дочок. Фабрика порцеляни так і залишалась власністю компанії, але вся сировина та пальне закуплялося у спадкоємців фундатора. Крім того, потрібно було розділити між спадкоємцями борг компанії Чарторийському за різні асигнування. З метою його погашення компанія передала спадкоємцям свої права на фаянсову фабрику в Городниці, яка була заснована в 1807 р. в наслідок розширення виробництва порцеляни в Корці. Інші борги компанія вирішила виплатити порцеляновими виробами. Це дозволило позбавитися нерозпроданого з 1804 р. посуду, якість якого значно погіршилася після того, як з фабрики, по закінченні контракту, пішов М. Мєзер.

Виробництво порцеляни в Корці проіснувало до 1832 р., але початкового рівня фабрики досягнути не вдалось, хоча вона і брала участь в ряді мануфактурних виставок Російської імперії. На Петербурзькій виставці 1829 р. експонувалась порцелянова тарілка та кошик з живописом та позолотою. Вироби отримали тоді такий відгук: «Порцеляна середнього сорту, і ціна висока». Корєцькі вироби експонувались і на Московській виставці в 1831 р. Причиною призупинення виробництва стало те, що вичерпалося сировинна база, на закупку фарб не вистачало грошей.

Таким чином, однією з найдавніших виробництв, де виготовлялись вироби з порцеляни стала мануфактура у Корці. Колективу цього підприємства вдалося запровадити технологічний процес так, що вироби дійшли до такої досконалості, що могли конкурувати з кращими виробами саксонських та англійських майстерень. Однак, після того як брати Мєзери залишили фабрику її вироби почали поступатися в якості, що привело до занепаду виробництва та його припинення у 1831 р.